

МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 378.04:005.95-051

І. В. Бабенко

ORCID: 0000-0001-6481-014X

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ СТАНОВЛЕННЯМ МАЙБУТНЬОГО МЕНЕДЖЕРА НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

<https://doi.org/>

© Бабенко І. В., 2023

У статті здійснено аналіз структури процесу професійного становлення майбутніх менеджерів, визначено складові характеристик майбутнього фахівця, що забезпечують ефективне управління професійним становленням. Схарактеризовано зміст навчальної дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» як важливої складової управлінського процесу професійного становлення майбутніх менеджерів. На основі аналізу літературних джерел визначено критерії професійного становлення студента.

Ключові слова: професійне становлення, менеджер, університетська освіта, академічне письмо, управління, професійна підготовка, компетентності, фахова компетентність.

Постановка проблеми

Підготовка фахівців нової генерації, зокрема менеджерів, готових до прийняття відповідальних та креативних рішень, провадження інноваційної діяльності, в умовах динамічних змін сьогодення є важливим завданням закладів вищої освіти. Перед університетською освітою зараз поставлене завдання не лише озброїти майбутніх випускників сумою необхідних знань та умінь, а закласти міцний фундамент для професійного становлення та зростання. Ефективне використання потенціалу навчальних дисциплін ЗВО в процесі управління професійним становленням майбутніх менеджерів є актуальною проблемою, що потребує змістовного аналізу та методологічного обґрунтування.

Актуальність дослідження

Процес управління професійним становленням майбутніх менеджерів у ЗВО повинен будуватися на активній та рівноправній суб'єкт-суб'єктній взаємодії викладача та студента, повноцінному використанні дидактичного потенціалу навчальних дисциплін. У дослідженнях переважної більшості науковців основна увага звернена на останні роки навчання, коли студент вже має певну сукупність знань із фахових дисциплін та професійні навички, вироблені під час проходження практик. Проте професіоналізація майбутнього фахівця розпочинається зі вступом до ЗВО, а отже, саме початковий етап університетської освіти закладає основи процесу управління професійним становленням майбутніх менеджерів.

Формулювання мети та завдань статті

Метою статті є аналіз структури процесу професійного становлення майбутніх менеджерів та визначення потенціалу початкового етапу університетської освіти в цьому процесі. Для досягнення поставленої мети у роботі визначено такі завдання: обґрунтування основних складових процесу професійного становлення майбутнього фахівця у контексті фахових компетентностей менеджера; характеристика дидактичного потенціалу навчальних дисциплін початкового етапу університетської освіти в управлінні професійним становленням майбутнього менеджера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Динамічні умови сьогодення актуалізують дослідження в галузі підготовки менеджерів у закладах вищої освіти. Вони представлені в численних та різновекторних дослідженнях українських та зарубіжних вчених, що забезпечує об'єктивний аналіз існуючої проблеми. Так, зростання рівня професійної компетентності менеджерів та підвищенню управлінської культури присвячено роботи І. Бега, В. Галузинського, М. Гриньової, М. Євтуха, Н. Ничкало, І. Зязюна, а також зарубіжних науковців Г. Емерсона, А. Файоля, Д. Мак-Грегора, Ф. Тейлора. Методологічні та теоретичні аспекти професійного становлення обґрунтували Г. Тюлю [9], М. Козирєв [7], Є. Зеєр, І. Княжева [6], А. Маркова. У тематичних дослідженнях А. Бодальова, Л. Мітіної розкрито психолого-педагогічні аспекти управління професійним становленням майбутніх фахівців. Місце університетської освіти в цьому процесі визначено у роботах В. Береки [3], М. Діденка [4], І. Жорової [5], С. Максименка, С. Ревуцької, В. Рибалки, В. Шадрікова, С. Шандрука.

Виклад основного матеріалу

Аналіз наукової літератури дозволив виділити сучасні вимоги до сучасного менеджера, його професійних знань і вмінь, позитивного досвіду управлінської діяльності, професійних і особистісних якостей (комунікативні та організаційні вміння, наполегливість, відповідальність, толерантність), виділити ключові функції професійної діяльності.

Професійне становлення особистості М. Діденко, визначає як формування професійної спрямованості, компетентності, соціально значущих і професійно важливих якостей і їх інтеграції, готовність до постійного особистісного і професійного зростання [4, с. 203].

І. Княжева зазначає, що професійне становлення майбутнього фахівця залежить від певних характеристик людини, які забезпечують кінцевий успіх формування студента як професіонала, його професійну готовність та у загальному визначають її рівень. Основними з цих характеристик науковиця називає:

- професійну мотивацію як спрямовуючу активність особистості на потреби у трудовій діяльності, соціалізації, самоствердженні, самореалізації та постійному самовдосконаленні;
- загальну і фахову підготовку у формі попередніх (для опанування професії) і кваліфікаційних (з урахуванням рівня професіоналізації) компетентностей, необхідних для виконання стандартних та нетипових професійних завдань;
- компетентнісна та мотиваційна готовність до професійної діяльності;
- стан індивідуально-психологічних властивостей людини, що характеризують пізнавальні процеси та психомоторику, темперамент, характер та емоційно-вольову сферу особистості [6, с.111].

Важливими для нашого дослідження є узагальнення Г. Тюлю, яка диференціювала компетентності менеджера на: освітні, особистісно-індивідуальні, соціально-лідерські, спеціальні (у галузі професійних знань та умінь) [9, с. 78]. В свою чергу, на основі проведеного аналізу літературних джерел виділимо такі якості майбутнього менеджера:

- 1) особистісні – сформовані життєві цінності, гуманізм, людиноцентричний світогляд, справедливість та об'єктивність, почуття обов'язку і відповідальності, тактовність та толерантність;

2) педагогічні якості менеджера – готовність здійснювати навчання колективу, сприяти розвитку професіоналізму підлеглих, чітко обґрунтовувати управлінські рішення;

3) професійні якості, що є основою фахових компетентностей – вміння працювати з людьми, готовність до інновацій, креативність, цифрова грамотність, володіння культурою спілкування, сформоване економічне мислення, володіння іноземними мовами;

4) фундаментальні теоретичні знання сучасного менеджменту: теорії лідерства, економіки, соціології та психології, політології та правознавства, інформаційних технологій та академічного письма.

Отже, результатом професійного становлення повинні стати такі важливі якості, як високо розвинені організаторські та комунікативні здібності (уміння контактувати та налагоджувати взаємини); самоуправління; здатність впливати на думку та вчинки оточуючих; створювати і розвивати робочі групи; вирішувати проблемні завдання в короткий термін; аналітичні здібності; високий рівень критичного мислення; 2) такі особистісні якості: уміння прогнозувати, передбачати ситуацію; впевненість у собі, у прийнятих рішеннях; відповідальність; рішучість; підприємливість; творчу спрямованість; рефлексивність; критичність; уміння підкорятися вимогам, нормам організації; ерудованість; прагнення до постійного особистісного зростання.

Показником професійного становлення є професіоналізм, який виражається у набутих нових знаннях, умінні застосовувати їх на практиці; здатності приймати рішення у різних ситуаціях, формуванні всебічно розвинутої особистості. Велику роль відіграють якості особистості, які розвиваються і вдосконалюються у процесі здобуття освіти та в подальшій трудовій діяльності. С. Ревуцька виокремлює такі професійно важливі якості майбутнього фахівця, як комунікативність, активність, відповідальність, високі інтелектуальні показники, професійне мислення, високий рівень самопізнання, компетентність [2, с. 34].

Також важливим результатом професійного становлення особистості майбутнього фахівця та розвитку його професійних здібностей є фахова компетентність, яку набуває студент. Вона характеризується: ґрунтовними знаннями із загальноосвітніх і фахових дисциплін; уміннями і професійною технологією (технікою); здатністю мобілізувати у професійній діяльності знання і вміння, готовністю застосовувати узагальнені засоби виконання дій під час вирішення професійних завдань [7, с. 309].

Як зазначає З. Рябова, значної ваги щодо ефективності професійного становлення набуває змістовність, основні напрями, етапність навчально-пізнавальної діяльності студентів. Якщо індивід свідомо вибрав фах, вважає його гідним і значущим для себе та суспільства, це позитивно впливає на якість його навчально-пізнавальної діяльності. Динаміка професійного становлення має досить складний характер і змінюється впродовж усього періоду навчання [8, с. 21].

Професіоналізація майбутнього фахівця під час навчання в університеті передбачає засвоєння за спеціально організованою програмою соціально-професійних ролей, підготовку до виконання основних функцій менеджера. До основних напрямків професійного становлення майбутнього менеджера І. Жорова відносить професійне навчання, професійне самовизначення, самоствердження та самовдосконалення, розвиток інтелектуального потенціалу у сфері професійної діяльності, духовний, естетичний та моральний розвиток. Теоретичні знання мають бути безпосередньо пов'язаними з реальною навчально-дослідною та практичною діяльністю студента. Це можливо лише тоді, коли професійні цінності та норми є засобом досягнення мети, способом розв'язання управлінських завдань. Зокрема, перший курс є найважливішим періодом залучення вчорашнього абітурієнта до студентських форм життя, адаптації до нових умов ЗВО [5, с. 38].

У процесі управління професійним становленням майбутніх менеджерів з метою формування основних компонентів професійного становлення передбачається забезпечити студентів основними теоретичними положеннями аналізу управлінських явищ, розвинути властиві цьому процесу уміння та навички, мислення та творчий підхід до справи, розкрити особливості професійного світогляду.

Вирішення цього завдання у перший рік навчання студентів у ЗВО забезпечує дисципліна «Університетська освіта та академічне письмо». Перед педагогом ставиться завдання усвідомити і довести до аудиторії позитивне ставлення до ролі і значення дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» в управлінській підготовці студентів, ввести та описати зміст ключових та фахових компетентностей менеджерів-професіоналів, указати особливості розвитку її складових, висвітлити програму вивчення курсу та очікувані результати засвоєння окремих розділів (тем), відібрати та структурувати основні знання, уміння, навички, якими студенти повинні оволодіти. Під час викладання дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» від викладача вимагається виховати свідоме ставлення до обраного фаху, донести до студентів актуальні запити до професіоналізму менеджера, а також сформувати потребу у розвитку професійних якостей, що є основою професійного становлення [1, с. 37].

Зміст навчальної дисципліни представлений двома змістовими модулями («Зміст професійної підготовки у вищій школі», «Академічне письмо як різновид академічної (наукової) комунікації»). Метою її вивчення є не тільки передача конкретних предметних знань, умінь і навичок, а, насамперед, озброєння студентів системними інтегрованими науковими знаннями, які є загальною передумовою оволодіння способами вирішення управлінських завдань. Проведення практичних занять у процесі вивчення дисципліни забезпечує набуття практично-методичних і конструктивно-майстерних умінь та навичок.

Перший змістовий модуль навчальної дисципліни забезпечує формування у студентів системи знань щодо специфіки професійної діяльності менеджера, окреслює типові завдання його діяльності, сфери менеджменту. Засвоєння теми «Професійний портрет» забезпечує розвиток компетентностей у сфері діагностики професійного вибору, побудови професіограм та методів їхнього аналізу, актуалізує практичні навички використання психодіагностичних прийомів та аналізу соціограм у системі менеджменту. Варто зазначити, що засвоєння теми «Нормативні документи професійної підготовки майбутнього менеджера» розкриває коло організаційних питань управлінської діяльності, знайомить із правовими нормами функціоналу управлінця.

Опрацювання теми «Специфіка професійної діяльності менеджера» забезпечує формування системи знань студентів щодо функцій та принципів діяльності менеджера, методи та стилі управління, ознайомлення зі специфікою професійної діяльності в соціально-економічних та політичних умовах сьогодення. Відпрацювання практичних навичок дозволяє простежити три аспекти діяльності управлінця інституційний (об'єкт і суб'єкт управління); функціональний (процес здійснення управління і його вплив на суб'єкт); інструментальний (за допомогою чого відбувається управління). Таким чином, дослідження суті діяльності менеджера полягає в реалізації їм певної мети, що виконує головні задачі в процесі управління: порівняння реальної ситуації з бажаною; керівні вимоги до дій; на пряму прийняття рішень; методи і засоби контролю.

Другий змістовий модуль навчальної дисципліни «Академічне письмо як різновид академічної (наукової) комунікації» забезпечує ознайомлення майбутніх управлінців із незамінним складником академічної культури – академічною доброчесністю. Практичні заняття цього модуля сприяють виробленню навичок планування системи заходів, спрямованих на підтримку академічної доброчесності, що є основою функціонування будь-якого закладу освіти чи підприємства. Крім того, цей модуль забезпечує розвиток у студентів інтересу до науково-дослідної роботи, творчої праці, удосконалення навичок наукового дослідження, формування потреби у творчому підході до вирішення професійних завдань, розширення кола лінгвістичних компетентностей майбутнього управлінця. Операційна складова змістового модуля «Академічне письмо як різновид академічної (наукової) комунікації» передбачає вироблення власного стилю академічного письма майбутнього менеджера, високий рівень володіння науковим спілкуванням та творчий підхід до даного виду діяльності.

Важливою складовою початкового етапу університетської освіти є ознайомлення з нормативними документами професійної підготовки майбутнього менеджера. Так, у процесі вивчення дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» майбутні управлінці вивчають основні нормативні документи, які визначають організацію освітнього процесу фахівця в рамках освітньо-кваліфікаційної характеристики: навчальний план – нормативний документ вищого навчального закладу, який базується на підставі освітньої концепції, освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики майбутнього менеджера. Під час практичних занять здобувачі освіти аналізують зміст підготовки менеджерів на прикладі освітньо-професійних програм першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент, які запроваджені в провідних університетах України.

Виконання практичних робіт з дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» передбачає ознайомлення з нормативно-правовими засадами боротьби з плагіатом, вивчення основних видів порушення академічної доброчесності – фабрикації й фальсифікації. Виконання практичних завдань, проведення практичних занять у вигляді дискусії чи круглого столу, забезпечує усвідомлення того, що успішна професійна діяльність менеджера визначається не лише відповідним рівнем освіти та певними професійними компетентностями, а й у значній мірі, репутацією та діловим іміджем управлінця. Як відомо, такі базові складники академічної доброчесності як чесність, справедливність, довіра, відповідальність, є відправними точками формування професійного та особистісного іміджу менеджера.

Вивчення дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» беззаперечно, сприяє розвитку комунікативних та організаторських здібностей майбутніх менеджерів. Створення на практичних заняттях фрагментів текстів описів, текстів-міркувань, текстів дописів є фундаментом для формування комунікативної компетентності майбутнього управлінця. Як відомо, методологічною основою професійного спілкування керівника є знання психолого-педагогічних та соціологічних підходів у побудові процесу комунікації у колективі, з партнерами та клієнтами. Володіння навичками створення академічних текстів забезпечує розвиток у майбутніх управлінців уміння аргументувати власну думку, відстоювати окреслену позицію, аналізувати та узагальнювати ключові ідеї управлінської концепції, реалізувати базові положення комунікаційної моделі як менеджера, так і підприємства. Зазначені положення забезпечать у майбутній професійній діяльності менеджера вироблення власного стилю керівництва, саморозвитку та самовдосконалення особистості.

Початковий етап університетської освіти закладає міцні підвалини розвитку рефлексії майбутнього менеджера, як невід'ємної частини управлінської діяльності, важливого компонента професійної компетентності майбутнього керівника. Саме навички рефлексії актуалізують вміння аналізувати власні досягнення та рівень професійної підготовки, досягнути основні напрями подальшої діяльності, визначити перспективи розвитку колективу чи окремого проекту. У процесі вивчення дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо» створюються передумови для формування важливого елемента рефлексії – адекватної самооцінки менеджера. Зокрема, складання студентами професійного портрету майбутнього управлінця, збагачує знання здобувачів освіти про професійні та особистісні якості потенційного керівника, розвиває вміння співвідносити реальні та очікувані професійні компетентності, актуалізує важливість адекватного самосприйняття для подальшої професійної діяльності.

Із метою формування первинного професійного досвіду доцільно посилити глибину виконуваної самостійної роботи з дисципліни «Університетська освіта та академічне письмо», оскільки формуванню самоосвітніх компетентностей менеджера сприяє робота студентів-менеджерів із корисною професійною інформацією, застосування у процесі дослідження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; поглиблення практичної спрямованості майбутніх фахівців завдяки використанню інформаційних джерел реальної професійної діяльності, тісному зв'язку із професійним світом; розвиток творчих навичок, спеціальних знань із сфери менеджменту, комплексних умінь, критичного

погляду, навичок самооцінки та потреби у постійному пошуку шляхів удосконалення своєї компетентності.

Таким чином, початковий етап університетської освіти забезпечує підґрунтя для розвитку можливості майбутнього менеджера більш гнучко аналізувати різні ситуації, мобільно реагувати на зміни у соціальному і економічному житті суспільства, здійснювати ефективне ділове спілкування, ураховувати основні економічні закони в процесі професійної діяльності, самовдосконалюватися протягом усього життя.

Покликаючись на дослідження В. Береки, зазначимо, що рівень професійного становлення студента можна визначити за такими критеріями:

1. Усвідомлення цілей професійної діяльності, прагнення знати свою справу, опанувати нею у повному обсязі, оволодіти усі професійні функції, визначення структури професійних відносин і пошук свого місця в ній, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «хочу», характеристика суб'єкта діяльності – мрійливий, професійне становлення – невиражене.

2. Засвоєння основних знань, вимог професії до фахівця, усвідомлення своїх можливостей, уявлення про виконання цієї діяльності, здійснення її за зразком, встановлення професійних контактів, входження у професійну спільноту, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «знаю», характеристика суб'єкта діяльності – усвідомлений, професійне становлення – виражене, пасивне.

3. Готовність до практичної реалізації поставлених професійних цілей, пошук власного індивідуального стилю, формування певного середовища професійних контактів, оптимізація процесу ділового спілкування, характеристика суб'єкта діяльності – вмільий, професійне становлення – активне.

4. Вільне виконання професійної діяльності, підвищення рівня кар'єрного зростання, пошук складних професійних завдань, професійне вдосконалення, майстерність і творчість, відчуття значущості професійних контактів, усвідомлення своєї професійної неповторності, бажання передачі досвіду іншим, відповідність людини і професії встановлюється в модальності «роблю», характеристика суб'єкта діяльності – творчий, професійне становлення – стійке [3, с. 38].

Отже, дидактичний потенціал навчальних дисциплін початкового етапу університетської освіти є підґрунтям професійного становлення майбутнього менеджера, цільовим орієнтиром у професійній діяльності, рефлексії власного професійного досвіду.

Висновки

Результати дослідження виявили, що основними напрямками професійного становлення майбутніх менеджерів є професійне навчання, професійне самовизначення, самоствердження й самовдосконалення, розвиток інтелектуального потенціалу та особистісний розвиток. Освітній потенціал навчальних дисциплін початкового етапу навчання у ЗВО створює умови для набуття фахових компетентностей, первинного професійного досвіду розвитку потягу до самоосвіти й самовдосконалення з обраного фаху.

Перспективи подальших досліджень

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у створенні управлінської моделі професійного становлення майбутніх фахівців, яка б інтегрувала всі етапи університетської освіти. Крім того, важливим завданням у даному аспекті є обґрунтування ефективних методів діагностики та критеріїв професійного становлення майбутніх менеджерів на кожному з цих етапів.

Список літератури

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених (2017) : кол. монографія / за заг. ред.: Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 169 с.
2. Академічне письмо (2019) : навчальний посібник / уклад.: С. К. Ревуцька, В. М. Зінченко. Кривий Ріг. 130 с.
3. Берека В. Є. (2018). Формування компетентності майбутнього менеджера освіти як провідне завдання сучасної освітньої політики. *Вісник післядипломної освіти. Педагогічні науки*. Вип. 6 (35). С. 37–50. DOI 10.32405/2218-7650-2018-6(35)-37-50.
4. Діденко М. С. (2013). Професійно значимі якості особистості менеджера організацій: теоретичний аспект. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*. Вип. 13. С. 201–211.
5. Жорова І. Я. (2016). Компетентнісний підхід до професійного розвитку сучасного менеджера освіти. *Підготовка менеджерів освітньої галузі в умовах децентралізації управлінських структур: світовий досвід* : матеріали Всеукр. (з міжнародною участю) наук.-практ. конф., м. Херсон, 10–11 листопада 2016 р. Херсон : ВД «Гельветика». С. 37–41.
6. Княжева І. (2020). Професійне становлення майбутніх педагогів в умовах університетської освіти. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. № 1 (68). С. 110–113. DOI: 10.33310/2518-7813-2020-68-1-110-115.
7. Козирев М. П., Козловська Ю. Р. (2013). Професійне становлення фахівця в умовах вищого навчального закладу. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. № 1. С. 305–312.
8. Теоретичні та методичні засади управління підготовкою фахівців з педагогіки вищої школи на основі компетентнісного підходу в межах європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (2014) : монографія / З. В. Рябова, І. І. Драч, Н. О. Приходкіна. Київ : ТОВ “Альфа-реклама”. 338 с.
9. Тюлю Г. (2005). Якість профпідготовки менеджера. *Вища освіта*. № 11. С. 78–82.

References

1. Sorokina, N. H., Artiukhov, A. Ye., & Dehtiarova I. O. (Eds.). (2017). *Akademichna dobrochesnist: problemy dotrymanna ta priorytety poshyrennia sered molodykh vchenykh [Academic Integrity: Compliance Challenges and Dissemination Priorities Among Young Scholars]*: kol. monohrafiia. Dnipro: DRIDU NADU (in Ukrainian).
2. Revutska, S. K., & Zinchenko, V. M. (Comps.). (2019). *Akademichne pysmo [Academic writing]: navchalnyi posibnyk*. Kryvyi Rih (in Ukrainian).
3. Bereka, V. Ye. (2018). Formuvannia kompetentnosti maibutnoho menezhdera osvity yak providne zavdannia suchasnoi osvitnoi polityky [Formation of the competence of the future manager of education as a leading task of modern education policy]. *Visnyk pisladyplomnoi osvity. Pedahohichni nauky [Bulletin of postgraduate education. Pedagogical sciences]*, 6 (35), 37-50 (in Ukrainian). DOI 10.32405/2218-7650-2018-6(35)-37-50.
4. Didenko, M. S. (2013). Profesiino znachymi yakosti osobystosti menezhdera orhanizatsii: teoretychnyi aspekt [Professionally significant personality qualities of the manager of organizations: theoretical aspect]. *Mizhnarodnyi naukovyi forum: sotsiologhiia, psykholohiia, pedahohika, menezhment [International scientific forum: sociology, psychology, pedagogy, management]*, 13, 201-211 (in Ukrainian).
5. Zhorova, I. Ya. (2016). Kompetentnisnyi pidkhid do profesiinoho rozvytku suchasnoho menezhdera osvity [A competent approach to the professional development of a modern education manager]. In *Pidhotovka menezheriv osvitnoi haluzi v umovakh detsentralizatsii upravlinskykh struktur: svitovyi dosvid [Training of managers of the educational sector in conditions of decentralization of management structures: global experience]*: materialy vseukr. (z mizhnarodnoiu uchastiu) nauk.-prakt. konf. (pp. 37-41). Kherson: VD «Helvetyka» (in Ukrainian).
6. Kniazheva, I. (2020). Profesiine stanovlennia maibutnykh pedahohiv v umovakh universytetskoï osvity [Professional formation of future teachers in the conditions of university education]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni nauky [Scientific Bulletin of the MNU named after V.O. Sukhomlynskyi. Pedagogical sciences]*, 1 (68), 110-113 (in Ukrainian). DOI: 10.33310/2518-7813-2020-68-1-110-115.

7. Kozyriev, M. P., & Kozlovska, Yu. R. (2013). Profesiine stanovlennia fakhivtsia v umovakh vyshchoho navchalnogo zakladu [Professional formation of a specialist in the conditions of a higher educational institution]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav [Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs]*, 1, 305-312 (in Ukrainian).
8. Riabova, Z. V., Drach, I. I., & Prykhodkina, N. O. (2014). *Teoretychni ta metodychni zasady upravlinnia pidhotovkoiu fakhivtsiv z pedahohiky vyshchoi shkoly na osnovi kompetentnisnogo pidkhodu v mezhakh yevropeiskoi kredytno-transfernoï systemy orhanizatsii navchalnogo protsesu [Theoretical and methodical principles of managing the training of higher school pedagogy specialists based on the competence approach within the framework of the European credit-transfer system for the organization of the educational process]: monohrafiia*. Kyiv: TOV "Alfa-reklama" (in Ukrainian).
9. Tiuliu, H. (2005). Yakist profpidhotovky menedzhera [The quality of professional training of the manager]. *Vyshcha osvita [Higher Education]*, 11, 78-82 (in Ukrainian).

I.V. Babenko

Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University

MANAGEMENT OF THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF THE FUTURE MANAGER AT THE INITIAL STAGE OF UNIVERSITY EDUCATION

© Babenko I. V., 2023

The article analyzes the structure of the process of professional formation of future managers, identifies the components of the characteristics of a future specialist that ensure effective management of professional formation. The concept of professional formation of the individual, which is considered by scientists as the formation of professional orientation, competence, socially significant and professionally important qualities and their integration, readiness for constant personal and professional growth, is defined. The main directions of professionalization are singled out: professional training, professional self-determination, self-affirmation and self-improvement, development of intellectual potential in the field of professional activity, spiritual, aesthetic and moral development. The initial stage of university education should provide future managers with basic theoretical knowledge about the analysis of management phenomena, develop the skills and abilities inherent in this process, thinking and a creative approach to business, and ensure the formation of a professional worldview. The content of the academic discipline "University education and academic writing" is characterized as an important component of the management process of professional development of future managers. The content modules of the discipline "Content of professional training in higher education", "Academic writing as a type of academic (scientific) communication" were analyzed. They ensure in the first years of studying at the university that students form a system of knowledge about the specifics of a manager's professional activity, typical tasks of his activity, development of skills in planning a system of activities aimed at supporting academic integrity, which is the basis of the functioning of any educational institution. Based on the analysis of literary sources, the criteria for a student's professional development have been determined: awareness of the goals of professional activity, the desire to know one's business, to master all professional functions; assimilation of basic knowledge, requirements of the profession for a specialist, awareness of one's capabilities; readiness for the practical realization of the set professional goals, the search for one's own individual style, optimization of the process of business communication, free performance of professional activities, professional improvement, mastery and creativity.

Key words: professional development, manager, university education, academic writing, management, professional training, competences, professional competence.